

De film

De film *Ik zorg er voor!*¹ duurt 30 minuten. Zes hoofdpersonen, werkzaam in de zorgverlening, vertellen hierin over hun werk en waarom zij voor dat werk gekozen hebben. Het zijn jonge mensen, in hun werk en privé-leven zeer herkenbaar voor de kijkers. Ze zijn enthousiast over hun beroep en laten de kijker een stukje van hun dagelijkse werk zien. Ze zijn werkzaam in de gehandicaptenzorg, de thuiszorg, de kraamzorg, de ouderenzorg en het ziekenhuis. Er wordt ingegaan op de opleidingsvereisten en het loopbaanperspectief in de zorg.

Hoofddoel: VMBO-leerlingen interesseren voor de zorg

Subdoelen:

- de leerling kan verwoorden wat zorg (en zorgen voor) inhoudt
- de leerling kan overeenkomsten en verschillen benoemen tussen de gehandicaptenzorg, de ouderenzorg, de thuiszorg, de kraamzorg en het ziekenhuis
- de leerling kan een aantal verschillen tussen de verzorging/verpleging vroeger en nu benoemen
- de leerling kan omschrijven wat wel en niet klopt van de beeldvorming over werken in de zorg

Doelgroep: VMBO-leerlingen in de onderbouw (Praktische Sectororiëntatie PSO of Verzorging)

Lesplan

Dit lesplan is bedoeld als handreiking voor de docent om deze film optimaal in te kunnen zetten bij de eigen lessen. Het lesplan bestaat uit drie delen, waarvan deel I een eerste oriëntatie op de film over zorg is, deel II het bekijken van de film en een educatief programma bevat en deel III verwerkingsopdrachten aanlevert. De film staat hierin uiteraard centraal. De docent kan afhankelijk van zijn (haar) programma zelf bepalen hoeveel tijd er voor de oriëntatie op de film respectievelijk voor de verwerkingsopdrachten kan worden uitgetrokken.

De vertoning van de film in het Nationaal Museum Verpleging en Verzorging (NMVV) in combinatie met het aansluitend educatief programma wordt sterk aanbevolen. Er is een alternatief programma ontwikkeld dat door de docent op school aangeboden kan worden als er geen museumbezoek mogelijk is c.q. daar niet voor gekozen wordt. Op beide mogelijkheden wordt in dit lesplan ingegaan.

Deel I Oriëntatie (180 minuten)	Deel II Film (180 minuten)	Deel III Verwerking (180 minuten)
Inleiding 1. Associatie-oefening (30) 2. Inlevingsoefening (30) 3. Internetopdrachten (60) 4. Zorgposter (60)	Bezoek NMVV met educatief programma en film <i>Ik zorg er voor!</i> (90-120) of Programma op school 1. Website NMVV (30) 2. Film (30 + 30) 3. Opdrachten en discussie (60)	Zorgkrant 1. Voorbereiding (60) 2. Uitvoering (60) 3. Product (60)

¹ Er zijn drie films, die respectievelijk bedoeld zijn voor:

1) de leerlingen van het VMBO in de onderbouw (in het kader van de studierichtingkeuze)

2) de leerlingen van de VMBO bovenbouw (in het kader van beroepsoriëntatie)

3) de leerlingen in het MBO beroepsonderwijs voor helpende, verzorgende of MBO-verpleegkundige (in het kader van beroepsverdieping).

Deze drie films kunnen ook als vervolgserie worden gebruikt.

I. Oriëntatie

Inleiding

Wat betekenen de woorden *zorg en zorgen voor*?

Zoiets kun je natuurlijk gewoon in het woordenboek opzoeken. Maar zorg ontvangen of geven, krijgt pas meer speciale betekenis als je ziek bent, verdrietig of bang. Probeer maar eens terug te gaan naar dat moment, toen iemand voor je zorgde. Of alleen maar een aantal taken van het gewone dagelijkse leven van je overnam zoals boodschappen doen, je bed opmaken of voor je eten zorgen. Of je troostte toen je verdriet had of pijn.

Zo vanzelfsprekend kan zorg verlenen zijn voor mensen. Maar tegelijkertijd ook zo bijzonder, want geen mens is hetzelfde. Iemand, die in staat is voor jou te zorgen, is dus even bijzonder.

Als je zelf of in je directe omgeving zulke ervaringen hebt meegemaakt, weet je wat zorg kan betekenen voor mensen.

Zieke en hulpbehoevende mensen zijn er al eeuwenlang. De meeste mensen bleven vroeger bij ziekte gewoon thuis. Een operatie op de keukentafel was heel gewoon. Moeders en dochters verzorgden de zieken. Ze hadden daar geen opleiding voor nodig. Wie straatarm was, ging naar het gasthuis, een armenzorginstelling. Daar kwam je meestal niet levend vandaan. Verzorging was daar in handen van meiden en knechten, die soms regelrecht uit de gevangenis kwamen. Geen pretje dus.

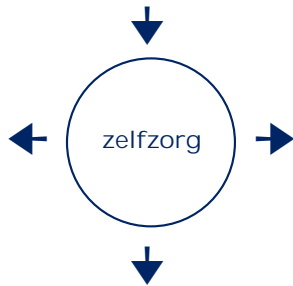
Na 1875 verandert de zorgvraag in Nederland. Dokters krijgen inzicht in de werking van bacteriën en er komen moderne ziekenhuizen. Verplegen en verzorgen thuis zonder opleiding voldoet niet meer. Het worden echte beroepen, met een opleiding, een uniform, een salaris en met status. Anna Reynvaan (1844-1920) was een van de eerste gediplomeerde verpleegsters in Nederland. In het Nationaal Museum Verpleging en Verzorging vind je alles over de geschiedenis van de verpleging en de zorg in Nederland van vroeger tot nu. De opdracht over grootouders is bedoeld als bewustwording van het (meer nabije) verleden.

Werkvormen ²

1. Associatie-oefening (30)

Deze eenvoudige, maar zeer activerende oefening met behulp van de zogenaamde mindmapmethode is bedoeld als een eerste oriëntatie op het begrip zorg.

Werkwijze

Teken een cirkel op flap of bord
Schrijf hierin het woord zelfzorg
Laat de groep hierop associëren in trefwoorden op post-its die rondom de cirkel worden geplakt

Tip) *stimuleer de groep zonodig door te vragen wat men vanochtend gedaan heeft vanaf opstaan tot naar school gaan (= zelfzorg en misschien ook een beetje mantelzorg, zoals de kat eten geven ³).*

Herhaal deze oefening met mantelzorg

Bespreek kort de meest opvallende resultaten of lok een nieuw debat uit door de items van mantelzorg te nummeren op prioriteit of met behulp van stellingen

2. Inlevingsoefening (30)

Deze oefening is kort maar krachtig en heeft vele mogelijkheden in het kader van ervaringsleren. Hier zijn alvast een aantal mogelijkheden. De creatieve docent kan nog vele eigen varianten toevoegen.

Werkwijze

1. Vorm drietallen met twee spelers en een observant
2. Laat ieder drietal uit de volgende onderwerpen kiezen
 - niet kunnen zien (door te blinddoeken)
 - niet kunnen praten (door mond af te plakken)
 - niet kunnen lopen (met kruk, in rolstoel of geïmproviseerde draagstoel)
 - zelf niet kunnen eten of drinken (bijvoorbeeld door verlamming, ongeluk)
3. Als er voldoende tijd is, kan ieder drietal de rollen nog een keer wisselen.
4. Nabespreking aan de hand van de volgende vragen:
 - Hoe voelde dat om.....te zijn?
 - Wat voor soort zorg had je nodig?
 - Wat vond je van de zorg (hulp) die de ander je gaf en welke tips wil je geven?

² Het is handig de leerlingen de verwerking van deze opdrachten op te laten slaan in hun map PSO of de map Verzorging. Het materiaal van deel 1 van dit lesplan wordt een Zorgposter en in deel III uitgebreid tot een Zorgkrant.

³ Mantelzorg is zorg, die vanuit de directe omgeving wordt gegeven.

3. Internetopdrachten naar keuze (60)

- 3.1 Website: www.gezondheidsplein.nl over gezond en ziek zijn. Met een trefwoordenregister, spreekuur, forumdiscussie en filmpjes.

Opdracht: bekijk het filmpje over flauwvallen en noteer in vier zinnen wat je hierin het meest belangrijk vindt.

- 3.2 Website: www.GOBnet.nl

De landelijke website over opleidingen en beroepen in de gezondheidszorg.

Opdracht: zoek informatie over de thuiszorg of over de gehandicaptenzorg en doe dat aan de hand van de volgende vraag: wat houdt thuiszorg (gehandicaptenzorg) in en wie doen dat?

- 3.3. Website: www.grootmoeders.nl

Deze website over *Het huis van mijn grootmoeder* zorgt voor levendige en vaak ook sterk zintuiglijk gekleurde beelden. Het verleden herleeft. Door de herinneringen van kleinkinderen worden de diverse culturen dichterbij elkaar gebracht. Is de leerling in staat zich in te leven in de persoonlijkheid van een zorgvrager? Want je bent beter in staat om zorg te geven als je iemands levensgeschiedenis kent.

Opdracht: Wat is het meest belangrijk voor de zorgverlener te weten over jouw grootmoeder (grootvader)? Welke tips zou jij die persoon willen geven over het verzorgen van jouw grootouders? Denk hierbij aan karakter, persoonlijke wensen, hobby's, interesses, lichamelijke en psychische beperkingen etc.

Enkele voorbeelden uit de website (d.d.26/11/2002)

Als ik aan mijn oma denk, ruik ik lavendel. De geur van de linnenkast, de zakjes gevuld met lavendel. Alle kleren ruiken zo en dus ook mijn oma. Zelf heb ik ook een zakje lavendel en als ik dan een bepaald T-shirt aantrek ruik ik mijn oma.

Mijn beide (Groningse) oma's leven nog. Beide wonen ze in het dorp Middenmeer waar ik opgegroeid ben. Ik kwam dus altijd veel bij mijn oma's over de vloer, vroeger. Ik had geen relatie met ze van 's zondags op de thee met de nette kleren aan... Nee, uit school even langs rijden voor een snoepje, logeren als mijn ouders een weekendje weg gingen etc. Bij mijn ene oma kom ik nu nog regelmatig. Ze is nog jong, 70 jaar en er valt nog een aardig gesprek met haar en met mijn opa te voeren. Als ik nu, terwijl ik achter mijn computer zit, aan haar denk, denk ik vooral aan dingen die met haar Groningse afkomst te maken hebben. Zo maakte mijn oma vroeger regelmatig op mijn verzoek het Groningse gerecht POFFERT, een soort cake met rozijnen, geserveerd met warme gesmolten boter en basterdsuiker. En dan niet als lekkers bij de koffie, nee als avondeten.

Als ik aan mijn oma denk, dan denk ik aan een huis waarin een overheersende wierook lucht hangt. Zij is een vrouw, die erg gelovig is en dat is de reden waarom er in haar hele huis kruisen te vinden zijn. Kortom God is een persoon die in haar leven erg centraal staat. Maar dat is niet de enige persoon, die centraal staat. Zij houdt namelijk ook heel erg veel van haar kleinkinderen waar ik er dus een van ben. Ze staat altijd voor ons klaar en in moeilijke tijden zei ze dan ook altijd: "Geloof in jezelf en weet dat God altijd met je mee gaat waar je ook naar toe gaat". Dit iets wat me altijd is bij gebleven en dit is zelfs een van mijn lijfspreuken geworden.

Ik heb niet één, maar twee lieve Indische oma's. Beiden spreken zij met dezelfde levendigheid en accent de boeiende verhalen van vroeger. Opvallend is dat zij het Nederlands spreken op een andere manier dan ik dat doe. Een andere woordkeuze, klemtoon en zinsopbouw. Ik weet waar zij over spreken, want ik begrijp mijn oma's taal. De taal is niet alleen te horen, maar ook te voelen. Een andere grammatica, de ontbrekende grammatica is aanwezig in mijn hoofd. Ik voel aan wat mijn oma's bedoelen met: "En hoe jij meid?", dan antwoord ik "ja oma, het gaat wel goed."

³ In de zorg voor mensen met een handicap zijn drie groepen te onderscheiden, te weten: lichamenlijk gehandicapt, geestelijk gehandicapt, zintuiglijk gehandicapt. Er zijn ook combinaties mogelijk van handicaps.

3.4 Website van het Nationaal Museum Verpleging en Verzorging: www.nmvv.nl

Opdracht: verdiep je in de geschiedenis van de verpleging door het levensverhaal van Anna Reynvaan te lezen. Noteer tenminste drie belangrijke dingen over haar, maar in ieder geval waarom ze zo belangrijk is geworden voor de ontwikkeling van de verpleging!

Alternatieven voor de internetopdrachten

1. Bij minder beschikbare tijd kunnen de internetopdrachten ook verdeeld worden over tweetallen.
2. Wanneer de internetopdrachten moeilijk te realiseren zijn (bijvoorbeeld omdat de school hiervoor nog niet voldoende geoutilleerd is en de leerlingen ook thuis geen mogelijkheden hebben), zijn de volgen de varianten denkbaar:
 - 2.1. attributen laten zien zoals een flesje eau de cologne, een geborduurd kussen of een oud kleedje. De leerlingen kunnen deze ook zelf van huis meenemen en deze voorzien van een eigen verhaal
 - 2.2. een oude foto of een plaatje uit een oud tijdschrift
 - 2.3. een flapdiscussie met behulp van aanvulzinnen zoals
 - mijn grootmoeder is (heeft)...
 - wat ik me het meest herinner van mijn grootvader is....
 - wat ik altijd nog eens tegen mijn grootouders had willen zeggen, is...
 - het eerste wat ik in de brief aan mijn grootmoeder wil schrijven, is...

4. Zorgposter (60)

Opdracht: laat de leerlingen tot slot in tweetallen een mooie zorgposter maken met verwerking van alle voorgaande opdrachten. Deze poster heeft de omvang van een flap en moet er in ieder geval zo uit gaan zien, dat mensen zin krijgen in zorg ontvangen en zorg geven in de meest brede zin van het woord (zelfzorg, mantelzorg, professionele zorg). In zorg zit immers zoveel muziek!
Een tweede belangrijk punt is, dat de leerlingen iets vertellen over het verschil in zorg vroeger en nu. De leerlingen zijn vrij in de uitvoering.

Handige tips zijn:

- schrijf eerst in steekwoorden wat er op je poster moet
- kies daarna hoofdpunten
- deel je poster zo in, dat je de kern van je verhaal ook vanuit het midden van je klas kunt zien
- vul de rest in met slogans, stellingen, grapjes, plaatjes etc, die de kern van je verhaal onderstrepen
- maak er een wandexpositie van door alle posters in de klas op te hangen

II. Programma met de film 'Ik zorg er voor!'

Film

Deze groep uit de bovenbouw van het VMBO heeft al voor zorg & welzijn gekozen, maar laten zeer uiteenlopende interesses zien over hun mogelijke plek in de gezondheidszorg. Deze variëren van "iets met dieren", sportdocent, kraamverzorging, met bejaarden werken, met kinderen werken, tot sportdocent, verpleging en apothekersassistent. De leerlingen gaan bij zes werkenden in de gezondheidszorg een kijkje nemen op hun werk en stellen een aantal vragen over hun keuze, hun motivatie, de mooie en de moeilijke kanten van hun vak.

- Mandy** is helpende en werkt in de thuiszorg bij mensen met een lichamelijke handicap
Ria is kraamverzorgende
Ghislaine werkt als verzorgende bij kinderen met een meervoudige handicap in een instelling
Cindy werkt als verzorgende op een psychogeriatrische afdeling van een verpleeghuis
Bas is CCU-verpleegkundige in opleiding en werkt op de hartbewaking in een ziekenhuis.
Eline werkt als verzorgende in de thuiszorg

Educatief programma museum (90 - 120 minuten)

Wanneer men kiest voor het bekijken van de film in het Nationaal Museum Verpleging en Verzorging, ziet het educatief programma er als volgt uit:

- hoezo dit museum? (introductie)
- film *Ik zorg er voor!*
- hoe het vroeger zat (museumbezoek met vragen en opdrachten)
- het Nationale Zorgspel met een souvenir als prijs (facultatief)

Programma op school (180 minuten)

Het programma op school ziet er als volgt uit:

Lesopzet

1. Laat de leerlingen vooraf een kijkje nemen op de website van het NMVV (onder exposities) en alvast een aantal beelden noteren (30 minuten).
2. De film bekijken; onderstaande opdrachten vooraf al geven (30 minuten)
3. Vragen, discussie en opdrachten naar aanleiding van de film (120 minuten)
- 3.1 plenair → even stoom af laten blazen en eerste reacties; koppelen aan de beeldvorming van de leerlingen (30 minuten).

Deze VMBO-leerlingen laten vooraf hun ideeën zien over wat zorg inhoudt (zoals zwaar werk, vies werk etc.). Klopt dat met het beeld dat je zelf had?
Welke punten zou jij hebben bedacht?

- 3.2 opdrachten 1 t/m 6 in subgroepen van 4 - 5 leerlingen (60 minuten)

Opdrachten

1. Bezoek aan Mandy: wat kan Karlijn wel en wat Karlijn niet?
Wat zou je Karlijn zelf willen vragen?
Wat zou jij Mandy nog meer willen vragen over haar zorg aan Karlijn?
 2. Wat vertelt Ria over haar taken als kraamverzorgende? Wat lijkt jou het moeilijkst van Ria's taken?
 3. Ghislaine zegt over haar motivatie voor de zorg van de kinderen met een meervoudige handicap: "het is moeilijk uit te leggen. Het is een gevoel". Toch kun je dit ook zien in Ghislaines gedrag. Geef een paar voorbeelden van dat gevoel. Wat bewonder jij het meest aan de manier waarop Ghislaine met deze kinderen omgaat?
 4. Cindy heeft eerder al een SPW-opleiding gedaan (Sociaal Pedagogisch Werk) en in een kinderdagverblijf gewerkt. Wat treft je het meeste in Cindy's motivatie om met bejaarde mensen te willen werken?
Wat vond je het leukste moment in de huiskamer van de psychogeriatrische afdeling en waarom?
 5. Bas werkt op de hartbewaking en laat je zijn afdeling in vogelvlucht zien.
Noteer in telegramstijl wat je allemaal hebt gezien en wat je eerste indruk hiervan is. Welke vragen zou je aan Bas willen stellen?
Welke opmerking van Bas heeft de meeste indruk op je gemaakt en waarom?
Wat zijn de verschillen van Bas' werkplek met die van de vier voorgaande werkbezoeken?
 6. Eline brengt drie bezoeken bij mensen thuis. Tijdens het tweede bezoek helpt ze een cliënt met wassen.
Hoe erg zou jij het vinden "iemand in zijn nakie" te zien?
Hoe erg vind je het je eigen "nakie" te laten zien?
Lijkt jou de oefening elkaar te helpen met wassen, zoals Eline vertelt, een goede manier om aan "nakies" te wennen? Waarom wel? Waarom niet?
- 3.3. Tips voor de plenaire nabespreking (30 minuten)**
- Iedere opdracht krijgt een aparte flap, die vooraf al ingedeeld is om alle groepen voldoende ruimte te geven.
 - Iedere groep wijst een woordvoerder aan, die de uitkomst van de opdracht kort (moet in de beschikbare ruimte kunnen) op de desbetreffende flap zet.
Afhankelijk van de grootte van de totale groep zijn dat dus 4 - 6 resultaten per flap.
 - Bespreking van de overeenkomsten en verschillen van de zes flappen.

Tip:) als er nog genoeg tijd en animo voor is, zijn de volgende uitspraken uit de film in de vorm van een stellingendiscussie nog de moeite waard:

1. Naakt is eigenlijk heel normaal
2. Omgaan met poep en pies went snel
3. Het gaat in de zorg om mensen zoals wij

Hang hiervoor in de klas drie A4-tjes op met Voor ➡ linkerkant Tegen ➡ rechterkant Geen mening ➡ in het midden

Laat iedere leerling letterlijk stelling nemen op basis van zijn (haar) argumentatie, waarbij geen mening een zwaktebod is. De leerlingen mogen elkaar overhalen naar de andere kant te komen.

III. Verwerking (180 minuten)

Zorgkrant

Met deze verwerkingsopdracht brengen de leerlingen in kaart op welke manieren aandacht voor zorg (of zorgen voor) in deze tijd zichtbaar wordt.

1. Voorbereiding (60 minuten)

Laat de leerlingen in tweetallen zoveel mogelijk informatie verzamelen over gezondheidszorg en zorgverlening. Ze mogen dat op hun eigen manier doen, als dat tenminste voldoende materiaal oplevert. Er zijn diverse mogelijkheden, die in goed overleg onderling te verdelen zijn:

- de komende week de programma's over zorg (in de meest brede zin van het woord) op de TV in kaart brengen. Hiervan er in ieder geval allemaal eentje ook persoonlijk laten bekijken en de inhoud hiervan in trefwoorden noteren⁵ *of*
- berichten over gezondheidszorg verzamelen uit de krant (ook Spits, Metro etc.) of gericht zoeken op de website van bijvoorbeeld Trouw www.trouw.nl (onder gezondheidszorg) naar de actuele ontwikkelingen van dit moment *of*
- website NMVV bezoeken voor aanvullende documentatie of vragen

Kernvragen

Hoe is de zorg nu? (laat dat zien in reclame, in teksten, beelden, foto's etc.)

Hoe was de zorg vroeger; dat wil zeggen in de afgelopen 100 jaar? (kijk terug op het museumbezoek of wat je op de website van het NMVV hebt gevonden; op de website www.grootmoeders.nl of gebruik de verhalen van je grootouders).

Tip 1) *In geval van tijdnood: kijk op de website www.verzorgende.pagina.nl onder 'Laatste gezondheidszorg nieuws' of 'Zorgportaal'. Er is ook een overzicht van medische TV-programma's.*

Tip 2) *In combinatie met of in plaats van tekstmateriaal: beeldmateriaal (zie voor overige tips onder aanvullend materiaal).*

2. Uitvoering (120 minuten)

2.1 De verzamelde informatie (teksten, plaatjes, foto's, slogans uit de reclame, videobeelden, berichten, zoekopdrachten etc.) wordt in groepjes van vier geselecteerd op de meest bruikbare informatie. Al het materiaal uit dit lesplan en ook de poster kan worden verwerkt (40 minuten).

2.2 De groep bepaalt zelf wie wat doet en wijst een leider aan, die het plan bewaakt met de afspraken over:

- Vormgeving (titelblad, plaatjes etc.)
- Inhoudsopgave
- Verantwoording: wie heeft wat gedaan?
hoe hebben we gewerkt?
waarom deze keuze?
- Beantwoording van de kernvragen (40 minuten)

⁵ De rijke opbrengst van week 30/11 - 6/12 2002 bevatte bijvoorbeeld al 22 programma's (waaronder Knoop in je zakdoek, de cliniclowns, praatprogramma's over chronisch ziek zijn, cabaret over ziek zijn in Andermans Veren en diverse ziekenhuisseries).

3. Presentatie

Een interessante en goed verzorgde Zorgkrant van maximaal 12 pagina's (40 minuten)

Tip) *Elkaars producten uitwisselen* ➔ *leestafel van maken in eigen Grand Café met iets lekkers als beloning voor de inzet!*

Aanbevolen literatuur en tips voor aanvullend materiaal

1. Voorraadje van gratis bladen zoals Thuiszorg Plus, Chronisch Ziekzijn 2002 (te bestellen bij Korrelatie 0900-1450 www.korrelatie.nl), Nieuwsbrieven van patiëntenverenigingen zoals het Reumabulletin, Nieuwsbrief Alzheimer Nederland en Contrastma.
2. Bureau *Inventief* in Tilburg is een communicatiebureau, dat imagocampagnes ondersteunt en lesmateriaal ontwikkelt voor Zorg & Welzijn. Materiaal (beroepskeuzespecial 2003, TJOIZ, vriendenboekje, lesbrief en docentenhandleiding) is gratis te bestellen: (013) 583 70 77
3. Tips voor het maken van een krant met bon voor gratis twee weken kranten *Literatuur in de actualiteit*. Kopieer- en werkboek.
Stichting Krant in de klas.
Postbus 12040, 1100 AA Amsterdam-Zuidoost, (020) 430 91 90, www.kiknet.nl

Tien Geboden voor Verplegenden:

- 1. Word dan pas verpleegster als ge beseft dat ge het woord "dienen" voortaan vol vreugde in Uw banier moet schrijven; dat ge in de ziekenkamer vol van Uw zieke, leeg van Uzelf moet zijn.*
- 2. Bedenk de groote verantwoordelijkheid die de ziekenverpleging U oplegt. Hoe één onnauwkeurigheid, één fout, het leven van een mensch, het geluk van een familie kan vernietigen.*
- 3. Absoluut kunnen gehoorzamen is één der eerste eischen. Doch een intelligente gehoorzaamheid wordt hier verwacht, niet een automatisch uitvoeren van bevelen.*
- 4. Bedenk wel dat ge in liefde en zorgzaamheid een moeder, een echtgenoot, een dochter nooit kunt overtreffen. Grootere kennis en bedrevenheid alleen geven de verplegende het recht de plaats der verwanten in te nemen.*
- 5. Verwaarloos Uw uiterlijk zoo min als Uw innerlijk. Een eerste indruk kan van zooveel betekenis zijn voor den zieke die zich aan U moet toevertrouwen; voor de familie die de zieke aan U moet overlaten.*
- 6. Treed beslist op. Overweeg te voren, stel U eerst goed op de hoogte, doch als ge handelt, handel dan kalm en zeker, opdat Uw patiënt zich vol vertrouwen aan U kan overgeven. Zoo zult ge een hulp en steun voor hem worden en hem kunnen helpenden vaak slappen wensch om te genezen te maken tot den krachtigen wil om te genezen.*
- 7. Spreek nooit over Uw patiënt of over zijn ziekte met anderen. Al wat in de uitoefening van Uw beroep ter Uwer kennis komt, moet beschouwd worden als een ambtsgeheim. Ook in Uw leerjaren, voor ge de belofte tot stilzwijgen hebt afgelegd.*
- 8. Spreek en beweeg U rustig. Haastige, drukke menschen zijn een kwelling voor een zieke. Rustig zijn sluit echter opgewektheid niet uit. Een zonnige zuster is een zegen in de ziekenkamer, waar de vreugde ook haar scepter kan zwaaien, zij het op stille wijze.*
- 9. Doordring U van de groote waarde van het gezegde: Voorkomen is beter dan genezen. Niet alleen ten bate van Uw zieke, doch ook ten bate van Uzelf. Leef hygiënisch, voorkom besmetting, zorg voor geregelde ontspanning, die echter geen grote inspanning worde.*
- 10. Houd den naam van Uw ziekenhuis, Uw corps hoog. Streef er naar Uw beroep te verheffen. In dezelfde mate als het aanzien der verplegenden stijgt neemt het vertrouwen in hen toe. Gij doet oneindig veel meer voor Uw patiënt als ge hem vertrouwen in de verplegenden geeft dan wanneer ge hem technisch wel uitstekend helpt, doch hem door Uw optreden dit vertrouwen ontnemt; wanneer hij zich in Uw hoede niet veilig en verborgen weet.*

Uit: De Praktijk der Ziekenverpleging, Zr. H.A. Melk, 's-Gravenhage, 1931.

